

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

KARDINAL DANIELOU*

Henri de Lubac

Nemoguće je u nekoliko redaka, makar i u velikim potezima, opisati mnogoliku i zaista izvanrednu djelatnost oca Jeana Daniéoua. Neki su to već uradili, drugi će to učiniti opširnije. Čitatelji *Crkve u svijetu* dopustit će jednom čovjeku koji ga je poznavao više od pola stoljeća, koji je s njime često radio na najrazličitijim dužnostima, koji je bio njegov prisni prijatelj i koji ga je izbliza mogao promatrati u raznim prigodama, da iznese kratko svjedočanstvo o njegovoj osobi.

Otac Daniéou bijaše *slobodan čovjek*. Osjećajući se ugodno u svim sredinama, s ljudima najrazličitijih mišljenja, posvuda je izazivao vjerna prijateljstva. Poduzimao je ili poticao svaku vrstu pothvata. Bijaše otvoren svakojakim istraživanjima. Bez preduvjerenja. Nitko od njega nije bio dalje od težnje, koja je počesta među »pothvatnicima« svake vrste, da ne vide spas drugdje osim unutar granica svog sustava. Nije bio čovjek sporih rasuđivanja, književnih potankosti ili usitnjenih raščlambi — pa i njegovi najuspješniji radovi odavali su kakikad određenu žurbu — ali oštrina njegova pogleda omogućivala mu je da na skoro nepogrešiv način uvidi središnju točku zamršena pitanja, glavnu korist novog pothvata, ispravno mjesto u zbrkanoj raspravi, bitnu potrebu dane situacije.

Njegovo već rašireno iskustvo o životu Crkve učinilo ga je odlučnim i prilično stručnim djelatnikom obnove. Od prvih je dana sudjelovao — i to s kakvim zasonom katkada — u »koračajnom krilu« Sabora, a zamah mu se nije umanjivao tijekom vremena. S istom neusiljenošću, s istom mladošću srca zadržao je svoj hodni korak, a da se nije dao zaraziti ili zantjeti skretanjama, ni popustiti krivotvorinama koje možemo svakodnevno vidjeti.

Mnogo bijaše pohađao Peguya, izvornog Peguya, kojega nam danas niz vriednih učenjaka nastoji omogućiti da ga bolje upoznamo. Kao i on, veoma otvoren društvenim problemima, dosta je brzo shvatio njihovu bitnu svezu s cjelokupnim ljudskim problemom. Na isti način jedan se od njegovih glavnih napora usmjerio na pitanje koje se odnosi na kulturu. S pravom je mislio da je to bilo utoliko potrebnije ukoliko je obična manjkavost kulture, povezana

* Kardinal Daniéou je bio suradnik i prijatelj naše *Crkve u svijetu*. Smatrali smo stoga obaveznim da u povodu njegove prerane smrti komemoriramo njegov svijetli lik. Zamolili smo poznatog francuskog teologa, našega suradnika, subrata i prijatelja kard. Daniéoua, Henrija de Lubaca da on obavi tu dužnost. Prof. de Lubac se rado odazvao našoj molbi i poslao nam svoj jezgroviti esej o značaju i radu kardinala, teologa Jeana Daniéoua.

s nekom vrstom boležljiva antiintelektualizma, bila jedna od velikih nevolja Crkve u našoj Zemlji, a odatle je nastajala tolika zbrka, naivno neznanje, osjećaji manje vrijednosti, pa i mnoga zastranjivanja i propast brojnih plemenitih poduzetnosti.

Kako protumačiti da su neki mogli povjerovati da je on svršio žrtvujući konzervatorizmu odnosno »integrizmu«? Bilo je upravo obrnuto. Malo bi ljudi znalo pokazati jednaku slobodu duha. Uvijek je bio nasuprot *bilo kojem* integrizmu. Nije se nikada dao zavesti ili zastrašiti od bilo kakve klike. Nikada nije laskao trenutnim mogućnicima, onima što hrane javno mnijenje; a poznato je koliko se danas hoće duševne snage da se tome čovjek odupre, kad se ne pomiruje sa šutljivim presavijanjem.

Zahvaljujući toj slobodi duha mogao je biti doista kao Apostol »svima svek«. Sretan je bio izbor drugog čitanja na njegovoj zadušničkoj misi, izbor odlomka *Prve poslanice Korinćanima* (9, 19—23), u kojem Pavao objašnjava ovo svoje stajalište. Bezbrojno i vrlo različito mnoštvo koje je ispunilo Notre-Dame, uzbuđeno i sabrano u molitvi, svjedočilo je o tome.

Ovaj slobodni čovjek bijaše istinski kršćanin. Čovjek vjere, ne one slijepe, »običajne« (Peguy) ili usahnule, već žive, izvirne iz dna duše, takve vjere koja prožima svaki odsjek njegovog djelovanja. Eto zašto se borio s toliko hrabrosti u njezinu obranu, ne mogavši podnositi da bude umanjena, »posvjetovljena«. Udarao je po niskom ravnodušju mnogih, budio je pospane savjesti, uzimac je u zaštitu nebranjene vjernike, uporno je nastojao u svome naporu razbistraviti, odgajati, oživljavati. Stoga se osmijelio (ne bez sramote vidi se da smo prisiljeni to reći) podržavati Stolicu Petrovu, dok su oko njega mnogi crkveni ljudi šutjeli, savijajući se ili drščući pod bičem propagande. Zato mu njegov kardinalat nije oduzeo ništa od njegovih slobodnih nastupanja, od njegove naravnosti.

U bojazni da se ne padne u pretjeranu pohvalnicu, događa se da se netko dugo zadržava u opisivanju sitnih neobičnosti, da upozori na jedan ili drugi lagani krivi korak čovjekov, iz kojih bi se, kad bi se htjelo, moglo sabrati također divnih crta. Ja više volim izreći ono bitno, što je također posve istinito. Otac Daniélou bijaše evanđeoski čovjek. U njemu ne bijaše nikakva dvoličnjaštva. Njegovo ponašanje, oblikovano prema Kristovu, izlagalo ga je istoj vrsti prosudaba. Kao i njegov Učitelj, bijaše otvoren grešnicima. Kao svećenik kakav je bio, smatrao je da najbolji dio svoga vremena treba posvetiti dušama. Ne na rubu, već u srcu njegove djelatnosti otkriva se neupadljivi posao duhovnog odgoja. Otkad je postao kardinal, a i prije, provodio je siromašan život: bez automobila, bez tajnika, jedva pristojno odjeven, nastanjen kao siromah. Sve ovo bez pretvaranja: najplodniji uzor tolikih deklamacija prilično naivnih, kad su iskrene — o siromaštvu.

Preostaje mi kazati ono najvažnije. Dat ću samo kratku natuknicu. Kardinal Daniélou (kako bi se to moglo prešutjeti?) bio je predmet uporne hajke ocrnjenja do te mjere da su ga neki, koji mu se nisu nikada približavali, a još ga manje čitali, upoznali u krivu svjetlu. Bijaše izuvrijeđan, izrugan, oklevetan. Ponekad je bio nedostojno tretiran i među svojom braćom. Drugi su ga sustavno držali na rubovima. Spletke bijahu zasnivane protiv njega. Sve je to on znao: ali nije htio znati. »Kad bih se zaustavljao da o tome mislim, povjeravaše se jedanput nekom prijatelju, zahvatila bi me razdraženost i obeshrabrenje.« Ostajao nasmijan, uslužan, bratski. Borio se, ali ne mijesajući osobne polemike u svoju bitku. Ne bijaše u njemu ni gorčine ni mržnje. U tome osobito bijaše evanđeoski. I to je razlog zbog kojega sam ga najviše volio.